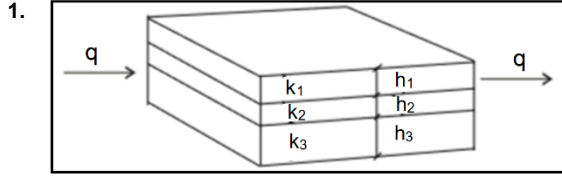

PETROL VE DOĞALGAZ MÜHENDİSLİĞİ

Katman	Kalınlık (m)	Geçirgenlik (mD)
1	2	200
2	6	150
3	8	400

Darcy Denklemi: $Q = \frac{kA \Delta P}{\mu L}$

Yukarıda şekilde verilen 3 katmanlı gözenekli ortamın ortalama geçirgenlik değeri kaç milidarcy'dir?

2. I. Görelî geçirgenlik
II. Kılcal basınç
III. Mutlak geçirgenlik
IV. Yüzey gerilimi
V. Etken geçirgenlik

Su ve petrol gibi karışmayan iki akışkanın birlikte bulunduğu gözenekli ortamda yukarıdaki hangi terimler geçerli değildir?

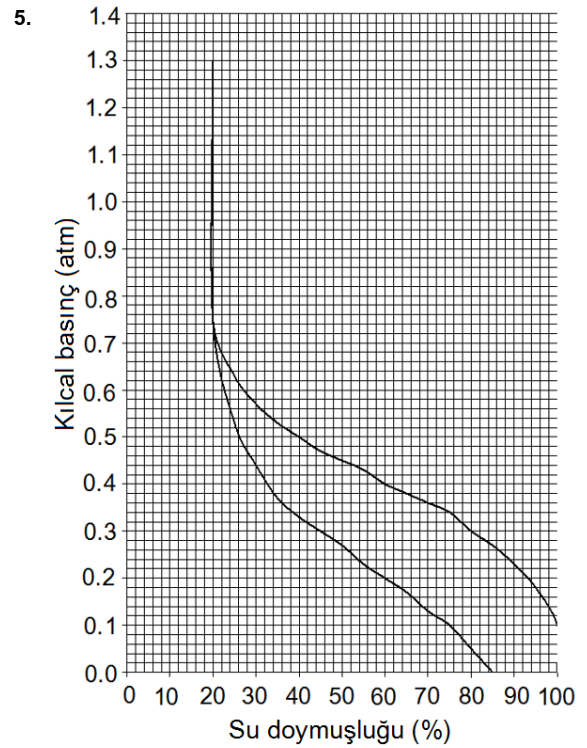
3. Mutlak geçirgenliği 120 mD olan karotun %50 su doymuşluğunda görelî geçirgenlik değeri 0,35 olarak ölçülmüştür. Petrolün akma hızı 2 cP, basınç farkı 1,5 atm, karot çapı 2,5 cm ve karot boyu 7 cm olan bir deneyde petrol üretim debisi cm³/saat cinsinden kaçtır?

(Darcy Denklemi: $Q = \frac{kA \Delta P}{\mu L}$)

ve P sayısını 3 olarak kullanın.)

4. I. Akışkanların toplamı
II. Gaz genişleme yöntemi
III. Civa enjeksiyon
IV. Kıırma sonrası sıvı taşıırma
V. Retort

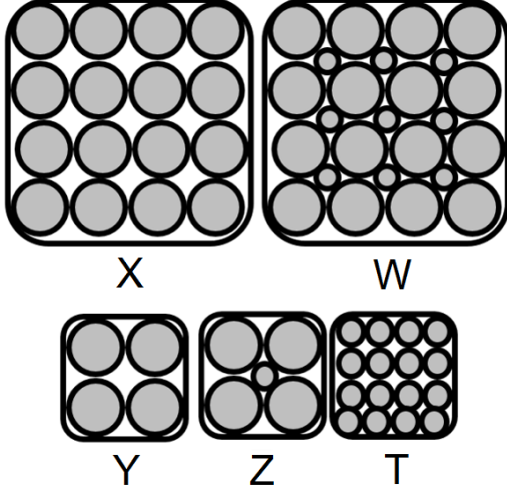
Yukarıdakilerden hangileri etken kayaç gözenekliliğini ölçme yöntemlerindendir?

- I. % 100 su ile doyurulmuş karota petrolün girebilmesi için en 0,1 atm basınç uygulanmalıdır.
II. Karot içinde en yüksek petrol doymuşluğu % 78 olabilir.
III. Karot içinde en yüksek petrol doymuşluğu % 85 olabilir.
IV. Karot içindeki su doymuşluğu % 22 den düşük olamaz.
V. Su ötelemesi ile yapılacak petrol üretimi uygulamasında petrol doymuşluğundaki değişim en çok % 63 olabilir.

Verilen su-petrol kılcal basınç eğrisinden yukarıdaki bilgilerden hangileri çıkarılabilir?

6.

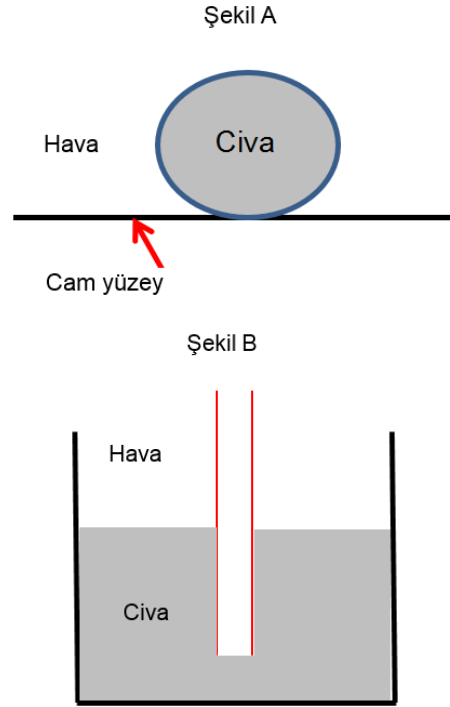

- I. X en yüksek gözenek hacmine sahip gözenekli ortamdır.
- II. X ve Y nin gözeneklilik değerleri aynıdır.
- III. Y nin gözeneklilik değeri Z den büyüktür.
- IV. W ve Z nin gözeneklilik değerleri aynıdır.
- V. Y ve T nin gözeneklilik değerleri aynıdır.

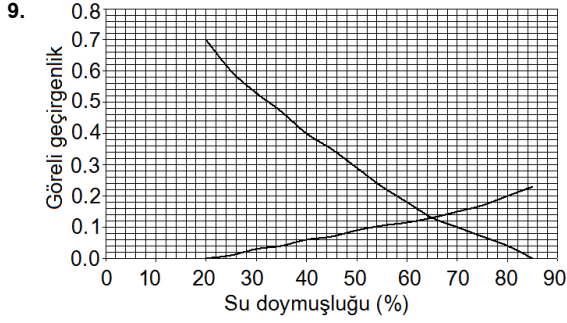
Alansal kesitleri verilen gözenekli ortamlar ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

7. Gözenekli bir kayacın tek bir akışkanla yüzde yüz doyurulmuş olduğu koşullarda ölçülen geçirgenlik değeri aşağıdakilerden hangisidir?

8.

Yukarıda Şekil A daki bilgileri kullanarak cam yüzeyi ıslatan akışkan ve Şekil B de kılcal cam içindeki hava-civa ara yüzeyinin konumu için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Mutlak geçirgenlik değeri 150 mD olan karot içindeki su doymuşluğunun % 60 olduğu durumda su ve petrol etken geçirgenlik değerleri kaç olur?

10. Taban alanı 3×1 cm yüksekliği 3 cm olan dikdörtgenler prizması şeklindeki gözenekli kayacın havadaki ağırlığının ölçülmesi sonrası tuzlu su ile % 100 doyurulmuş ve aşağıda verilen ölçümler yapılmıştır. Bu kayacın gözeneklilik değeri yüzde kaçtır?
 Havadaki kuru ağırlığı: 18.8 gr
 Havadaki doymuş ağırlığı: 21.2 gr
 Suyun yoğunluğu: 1.02 gr/cc

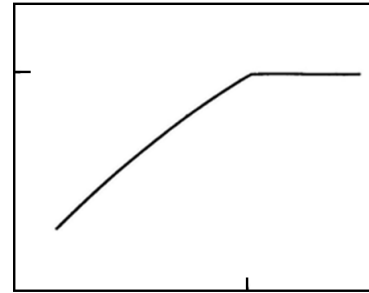
11. 50 ft^3 hacimli ve 50 psia basınç, 50°F sıcaklık altında gaz içeren bir tank aralarındaki vana kapalı olan ve 25 psia basınç, 50°F sıcaklık altında gaz içeren bir diğer tanka bağlıdır. Tanklar arası vana açıldığında tank basınçları 50°F sıcaklıkta 35 psia ile dengelenmiştir. Bu verilere göre, ikinci tankın hacmi ft^3 cinsinden kaçtır?

12. Aşağıdaki tanımlardan hangisi doğal gaz hidratları içindir?

13. Verilen miktardaki gazın formasyon koşullarındaki hacminin standart koşullardaki hacmine oranı olarak tanımlanan Gaz formasyon hacim faktörü, B_g , bir doğal gaz sahasının ilk andaki rezervuar koşulları olan 2000 psia ve 130°F için $6,73 \times 10^{-3}$ rezervuar hacmi/standart hacim olarak belirlenmiştir. Bu doğal gaz sahasının ilk anda rezervuar koşullarındaki gaz sıkıştırma faktörü (z) kaçtır?

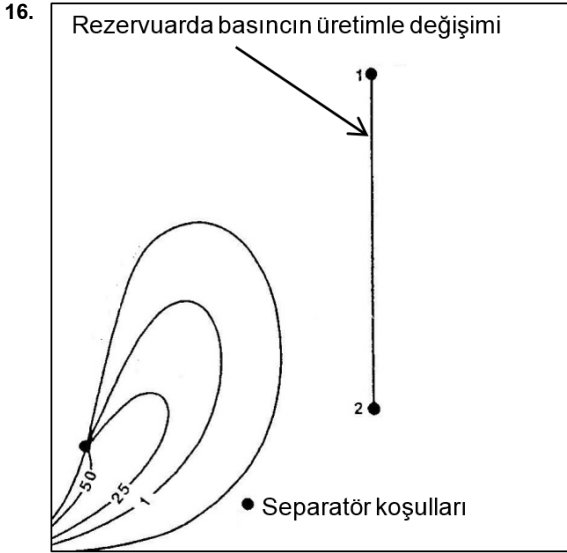
(Gaz sabiti = 10,73 cuft psia/ $^\circ\text{R}$ mol;
 Standart basınç = 14.7 psia;
 Standart sıcaklık = 60°F
 $^\circ\text{R} = ^\circ\text{F} + 460$)

- 14.

Yukarıda verilen diyagram, petrolün (gazın) hangi akışkan özelliğinin tipik davranışını göstermektedir?

15. Yapılan laboratuvar testlerinde, rezervuar koşullarındaki hacmi 280 cm^3 olan sıvı fazındaki petrolün basıncı atmosferik basınca indirilip sıcaklığının $60 \text{ }^\circ\text{F}$ değerine düşürülmesi sonucu sıvı hacmi 210 cm^3 değerine düşer iken açığa çıkan gaz 25.000 cm^3 olarak ölçülmüştür. Bu petrolün formasyon hacim faktörü ile çözünmüş gaz-petrol oranı nedir?

Yukarıda verilen diyagramda faz davranış eğrisi sunulan rezervuar nasıl isimlendirilir?

17. Rezervuar koşullarında petrol akma hızının basınç, sıcaklık ve çözünmüş gaz miktarı ile değişimi konusunda aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

18. Hidrokarbon rezervuarlarındaki formasyon suları çoğunlukla yüksek oranda çözünmüş katı madde içeren tuzlu sulardır.

Tuzluluğun artmasıyla formasyon suyu özelliklerinin değişimi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

19. 2 cuft hacimli bir kap içinde 1000 psia basınç ve $165 \text{ }^\circ\text{F}$ sıcaklık altında bulunan $0,75$ graviteli gazın sıkıştırma faktörü $0,83$ olarak belirlendiğine göre, kapta bulunan gazın mol sayısı nedir?
(Gaz sabiti = $10.73 \text{ cuft psia}/^\circ\text{R mol}$
 $^\circ\text{R} = ^\circ\text{F} + 460$)

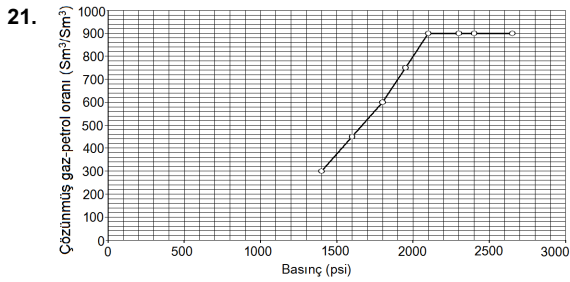
20. Karbondioksit ve metan gazlarından oluşan gaz karışımının gravitesi 0,89 dur. Karışımın karbondioksitin mol yüzdesi ve ağırlık yüzdesi nedir?

(Gaz gravitesi = gazın molekül ağırlığı / havanın molekül ağırlığı)

Havanın molekül ağırlığı = 29 lb/lb-mol

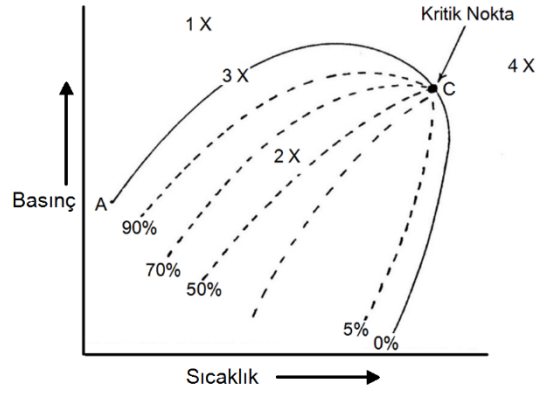
Metan molekül ağırlığı = 16 lb/lb-mol

Karbondioksit molekül ağırlığı = 44 lb/lb-mol)

Yukarıdaki çözünmüş-petrol-gaz oran grafiğine göre rezervuarın ilk basınçtan kabarcık basıncına düşmesi için kaç psi düşüm olması gerekir?

- 22.

Yukarıdaki faz davranış eğrisinde, keşif basınç ve sıcaklık koşulları aşağıdakilerden hangisi ile işaretlenmiş olan rezervuar, gazı doymamış (undersaturated) petrol rezervuarı olarak isimlendirilir?

23. Rezervuar basıncı kabarcık basıncının üzerinde iken basınç düştükçe aşağıdakilerden hangisi petrol hacim faktörü için gözlemlenir?

24. Aşağıdakilerden hangisi karışmayan akışkan öteleme mekanizmalarından biri değildir?

25. Aşağıda özellikleri verilen petrol rezervuarında bulunan petrol miktarı yüzey şartlarında 14,8 milyon varil ise petrol sahasının alansal dağılımı kaç acre'dır?
(Gözeneklilik: %22,
formasyon kalınlığı: 40 ft,
petrol formasyon hacim faktörü: 1,25 ,
ortalama su doymuşluğu: %20
1 acre = 43560 ft² , 1 bbl = 5,615 ft³)

26. Ağır petrolün geliştirilmiş petrol kurtarım teknikleri ile üretilmesi için rezervuara buhar enjeksiyonu yapılmasıyla, rezervuardaki hangi parametrenin değiştirilmesi hedeflenmektedir?

27. Bir basınç yükselim (build-up) testi analizi yapılan alan içerisinde geçirimsiz bir fay hattının bulunması test sonuçlarını nasıl etkiler?

28. Hacimsel (volumetric) olmayan bir petrol sahasının keşif basıncı kabarcık basıncı üzerinde ve rezervuar sıcaklığı kritik sıcaklıktan düşük ise bu sahasının basıncının kabarcık basıncı değerine kadar düşmesi sürecinde üretim hangi etkiler yardımıyla olacaktır?

29. Aşağıdakilerden hangisi için birden fazla kuyu verisine ihtiyaç vardır?

30. Bir rezervuardaki su-petrol geçiş zonunun bittiği derinliği belirlemek için aşağıdaki parametrelerden hangisini bilmek gerekmez?

31. Aşağıdakilerden hangisi rezervuardaki basınç dalgalarının hızını etkilemez?

32. Bir rezervuarın madde dengesi denklemleri kullanılarak yerinde petrol miktarı belirleniyor. Ancak her ölçümde yerinde petrol miktarının arttığı gözleniyor. Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisi olabilir?

33. Aşağıdaki varsayımlardan hangisi Buckley-Leverett cephesel ilerleme denklemi varsayımlarından biridir?

34. Sıvı dolması (liquid loading) hangi tür rezervuarda kuyu etrafında görülen bir problemdir?

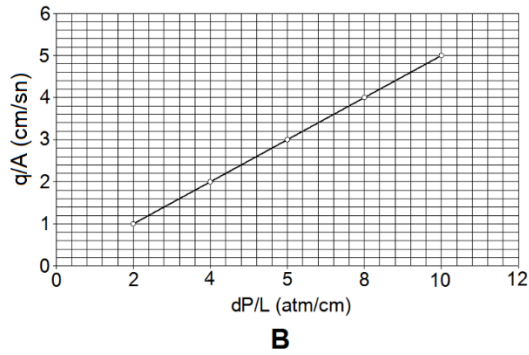
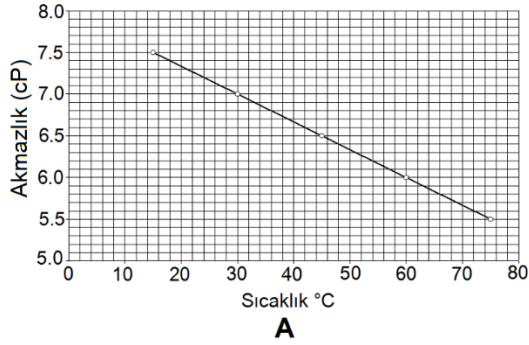
35. Basınç artım testi sırasında orta zaman doğrusunun belirlenememesinin nedeni aşağıdakilerden hangisi olamaz?

36. Bir petrol sahasında yapılan kayaç ve akışkan özellikleri ölçümlerinden, formasyondaki su doymuşluğunun % 20, gözenekliliğin % 20, petrol hacim faktörünün 1,25 rm^3/Sm^3 olduğu saptanmıştır. Petrol sahasının alansal dağılımının 8,00 km^2 olduğu, net formasyon kalınlığının ise 90 m olduğu bilinen rezervuarda orijinal petrol miktarı kaç milyon Sm^3 dür?

37. Temel kuyu testlerinden olan basınç düşümü testi verisi kullanılarak aşağıdakilerden hangisi elde edilemez?

38. Yeni bulunan bir kuyuda yapılan basınç yükselim testi öncesinde yapılan üretim rezervuar sınırları hissedilmeden kesilmiştir. Basınç yükselim testi Horner grafiğinde orta zaman doğrusu Horner zamanı bire eşit olduğu yere kadar uzatıldığında aşağıdaki hangi basınç değeri belirlenir?

39. Aşağıda sıcaklık-akmazlık davranış grafiği (A) verilen ham petrol 60 °C sabit sıcaklıktaki bir hava banyosu içinde yapılan geçirgenlik testinde kullanılmış ve elde edilen verilerden (B) grafiği çizilmiştir.

Darcy denklemi ve denklemdeki değişkenler ve birimleri şöyledir:

$$\frac{q}{A} = \frac{k}{\mu} \frac{dP}{L}$$

q = hacimsel akış hızı, cm³/sn

k = geçirgenlik, Darcy

A = karotun akış yüzeyi, cm²

μ = akmazlık, cP

dP = karot boyunca oluşan basınç farkı, atm

L = karot boyu, cm

Yukarıdaki bilgilere göre geçirgenlik testi yapılan karotun geçirgenliği kaç DARCY olmalıdır?

- 40.

Olasılık (%)	Petrol Miktarı, milyon Sm ³
5	120
10	140
50	235
90	42
95	26

Bir Monte-Carlo çalışması sonucuna göre, yukarıdaki olasılık yüzdeleri belirlenmiştir. Mümkün (possible) rezerv miktarı nedir?

41. I. Swabbing
II. Kuyunun gerektirdiğinden az çamurla doldurulması
III. Manevra gazı

Yukarıdaki nedenlerden hangileri blow out oluşumuna sebebiyet verir?

42. "Top drive" ile "kelly" arasındaki en önemli fark nedir?

43. I. Maliyet
 II. Kuyuların yüzey konumlarının tespiti ve ruhsat alanı kısıtlamaları
 III. Kuyu başı ekipmanı yüksekliği
 IV. Rezervuar kayaç karakteristikleri
 V. Kuyu hedefleri
 VI. Yatay uzanım kısıtlamaları
 VII. Yüzey kondüktor borusu derinliği
 VIII. Kule yüksekliği

Yukarıdakilerden hangileri yatay kuyu yapılandırmasında yer alır?

44. Horizontal Departure (HYD) = 2000 ft
 TVD = 12000 ft
 Maksimum inhiraf açısı = 60 derece
 Build Rate = 2 deg/100 ft

Yukarıda yönlü bir kuyu için verilenlere göre, Build-and-hold (eğime ulaş ve devam et) şeklinde bir kuyu trajektorisi dikkate alınır ise, sapma (kick off) derinliği kaç olur?

$$\left(\begin{array}{l} \text{KOD} = \text{TVD} - R_b \sin \theta - \frac{(\text{HDY})_t - R_b(1 - \cos \theta)}{\tan \theta} \\ R_b = \frac{1}{\text{BR}} \left(\frac{180}{\pi} \right) \end{array} \right)$$

45. Yüksek gözenek basınçlı (pore pressure) formasyonların en fazla oluşum sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

46. Sondaj tahlisiye işlemlerinde kullanılan Overshot aleti aşağıdaki hangi fonksiyon için kullanılır?

47. I. Sondaj dizisi matkaba iletilmek üzere aşağı doğru bir kuvvet iletir.
 II. Sondaj dizisi matkaba ilerleme sağlamak için sola doğru dairesel dönüş gerekli enerjiyi sağlar.
 III. Sondaj dizisi matkabin soğutulması için gerekli pnömatik enerjiyi sağlar.
 IV. Sondaj dizisi çamur hidrolik enerjisinin iletilmesi için bir kanal görevi üstlenir.

Yukarıda sondaj dizisi için verilmiş olan ifadelerden hangileri doğrudur?

48. I. Insert Matkap
 II. Elmas Matkap
 III. Standart Matkap

Yukarıdaki verilen matkap çeşitlerinin kazdıkları formasyon sertlik derecesine göre yumuşaktan en sert olana doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

49. Matkaba uygulanan optimum ağırlık (WOB) ve delme hızını (PR) belirlemek amacıyla yapılan test aşağıdakilerden hangisidir?

50. Killerin çamur sistemlerine başlıca etkisi aşağıdakilerden hangisidir?

51. 8" dış çapında, 150 lb/ft, 31-ft drill colların aşağıdaki kuyu şartlarında kullanılması gereken adedi kaçtır?

(Matkap ağırlığı (WOB) = 58.000 lb
Çamur ağırlığı = 13 lb/gal
Suyun kaldırma kuvveti = 0,801
Güvenlik katsayısı = 1,15)

52. I. Bir platformdan çoklu kuyu sondajları gerçekleştirmek
II. Daha düşük maliyette bir sondaj gerçekleştirebilmek maksadıyla yönlü sondaj gerçekleştirmek
III. Kontrol altında olmayan canlı kuyuların kontrol altına alınması için relief kuyu sondajı gerçekleştirmek
IV. Dik kuyu sondajına nispeten daha az sondaj zorluklarıyla karşılaşmak maksadıyla yönlü kuyu sondajı gerçekleştirmek
V. Dere altı geçişleri boru hattı inşası için yönlü kuyu sondajı gerçekleştirmek

Yukarıdakilerden hangileri yönlü sondaj uygulamalarındandır?

53. Ldc = 750 ft
OD = 6,25 in
ID = 2,25 in
Wunit = 90 lb/ft
MW = 13 lb/gal

Yukarıdaki detaylar kullanıldığında matkaba uygulanabilecek maksimum ağırlık kaç olur? (Sondaj drill pipe dizisi gergin kalacaktır.)

54. Pompa tipi = Duplex
Stroke uzunluğu =1,5 ft
Gölek çapı =6,25 in
Rod Çapı =3 in
Verimlilik =100 %

Yukarıda verilenlere göre pompanın debisinin bbl/stroke biriminden değeri kaçtır?

(Pump Output, bbl/stroke)=(1/6177)x(stroke length, in) x [2 x (LinerSize, in)² - (Rod Diameter)²] x Efficiency

55. Kuyu kontrolü esnasında choke hattından akışkanlar geçerken, düşük pompa hızı tercih edilmesinin temel sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

56. I. Kil kristallerindeki yapısal farklılıklardan
II. Kristallerdeki kimyasal bileşim farklılıklarından
III. Kil kristallerindeki fiziksel farklılıklardan

Kil özelliklerindeki farklılıklar yukarıdaki sebeplerin hangilerinden kaynaklanmaktadır?

57. $\theta_{300} = 34$ cp
 $\theta_{600} = 62$ cp
PV = Plastik viskozite, cp
YP = Yield Point, lbf/100ft²
n = akış davranış indeksi (flow behaviour index)
K = tutarlılık indeksi (consistency index)

Yukarıdaki rheometre okumaları için PV, YP, n ve K hesaplandığında değerleri kaç olur?

$$\left(n = 3,32 \times \log \left(\frac{\theta_{600}}{\theta_{300}} \right) \right), \quad K = \frac{\theta_{300}}{511^n}$$

58. Yönlü olarak sondajı gerçekleştirilmiş bir kuyuda sondör çıkış manevrasını gerçekleştirirken; tabandan 300 ft yukarıda takımın sıkışmakta olduğunu gözlemlenir. Sonra iki stand uzunluğu boyunca diziyi tekrar aşağıya indirir ve tekrar diziyi yukarı çıkarır, fakat aynı derinlikte takımın tekrar sıkışmakta olduğunu gözlemlenir. Kelly bağlanıp sirkülasyon başlatıldığında, dizinin döndürülebildiği gözlemlenir.

Bu bilgilere göre, meydana gelen problemin sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

59. 12300 ft TVD derinliğindeki 0.45psi/ft formasyon akışkan basınç gradyanına sahip olan bir kuyuda 400 psi kadar manevra marjı (trip margin) sağlayabilmek için gerekli olan çamur ağırlığı ne olmalıdır?

60. I. Muhafaza borusu düşey derinliği
II. Kuyu içinde homojen yoğunlukta bir sondaj akışkanının mevcut olması
III. Kalibrasyonu güvenilir olan basınç göstergesi
IV. Kuyu içinde homojen Yield Point değerine sahip sondaj akışkanının mevcut olması
V. Leak-off testi gerçekleştirebilmek için çamur pompalarının kullanılması
VI. Kuyu içinde bulunan sondaj akışkanı katkı maddelerinin listelenmesi

Kullanılabilecek bir "Leak-off test" gerçekleştirebilmek için yukarıdakilerden hangilerinin tam olarak elde edilmiş olması gerekir?

61. Kararlı akış durumundaki bir kuyunun verimlilik indeksi hesaplanırken kullanılan denklemin doğru şekilde yazımı aşağıdakilerden hangisidir?

P_e = Formasyon statik basıncı (psia)

P_{wf} = Kuyu dibindeki akış basıncı (psia)

r_e = Drenaj çapı (ft) r_{wf} = Kuyu çapı (ft)

q = Üretim (varil/gün)

62. I. Pompanın sebep olduğu itmeyi (thrust) azaltır.
II. Gazı annülüse yönlendirerek pompayı korur.
III. Rezervuardan gelen akışkanın motora girmesini engeller.
IV. Pompa durdurulduğunda boru içindeki akışkanın geri akışını engeller.
V. Motoru besleyen elektriğin voltajını düzenler.

Yukarıdakilerden hangileri elektrikli dalgıç pompa (ESP) sisteminin bir parçası olan koruyucu (protector/seal) bölümünün kullanım sebepleridir?

63. I. Düşük geçirgenliğe sahip formasyonlarda, çatlak uzunluğu verimlilik endeksine çatlak genişliğinden daha fazla katkı sağlar.
II. Çatlağın kapanma stresi azalırsa çatlağın geçirgenliği düşer.
III. Hidrolik çatlatma ile oluşturulan çatlakların çoğunluğu dikeydir.
IV. Kullanılan proppant'ın sıkışmaya dayanıklılığı etken yatay stresden büyük olmalıdır.

Yukarıdakilerden hangileri hidrolik çatlatma için doğrudur?

64. I. Kompresörün çıkış basıncı azalırsa denge noktası daha derinde olur.
II. Basılan gazın gravitesi artarsa denge noktası daha derinde olur.
III. Gaz basım noktası denge noktasından yukarıdadır (yüzeye daha yakındır).

Yukarıdakilerden hangileri gaz basımı (gas lift) ile üretim sırasında muhafaza borusu ile üretim borusu arasındaki basınç denge noktasının derinliğine dair yanlış tanımlamalardır?

65. I. Ağır petrol üretimine uygun olmaması
II. Sınırlı sıcaklık kapasitesi
III. Sınırlı üretim kapasitesi (günlük 5000 varilden az üretim)
IV. Üretimle maiseyle birlikte kum gelen kuyulara uygun olmaması

Yukarıdakilerden hangileri PCP'nin (Progressing Cavity Pump) sınırlamalarındandır?

66. I. An / At oranı artarken nozzle etrafında rezervuar akışkanın girmesi için daha büyük alan elde edilir.
II. An / At oranı azalırken pompa akış kapasitesi düşer, yüksek pompa çıkış basıncı elde edilir.
III. Yüksek An / At oranlı pompalar yüksek kaldırma basıncı gerektiren kuyular için uygundur.

Jet pompaların nozül (nozzle) alanı (An) ve boğaz (throat) alanı (At) arasındaki ilişki için yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

67. 800 kg/m³ yoğunluğa, 0,0005 Pa-s akma özelliğine sahip Newtonian akışkan özelliğine sahip petrolün 2,5 cm çaplı bir boruda laminer akış rejiminde akması için gerekli en yüksek kütleli akış hızı nedir?

68.

Kuyu dibi statik basıncı 2200 psia olan 20 ft kalınlığındaki bir formasyonda yapılan bir debi-basınç testinde akış basıncı 2000 psia olarak kaydedilmiştir.

Aşağıdaki verileri ve sadece petrol üretimi olduğunu göz önüne alarak kararlı akış varsayımına göre kuyu dibi akış basıncı test basıncından 100 psia daha düşük olursa günlük üretim miktarı ne olur?

($r_w=0,25$ ft $r_e=745$ ft $B_o=1,25$ $\mu_o=1,0$ cp $k_o=0,2$ darcy)

Kabarık basıncı: 1200 psia)

69. I. Atbaşı emme basma pompa (Sucker Rod Pump) ile üretim
II. Elektrikli dalgıç pompa (ESP) ile üretim
III. Gaz basımı (gas lift) ile üretim
IV. Hidrolik piston pompa ile üretim
V. PCP (Progressing Cavity Pump) ile üretim

Yukarıdakilerden hangileri, aşağıdaki durum için kullanılabilecek üretim tekniklerindedir?

(2000 varil sıvı üretimi, su üretim oranı %50, çok yüksek akma zılgı olan petrol, düşük gaz petrol oranı, denizde üretim, dik kazılmış kuyu, kuyu derinliği 1000m, formasyondan kum geliyor, elektrik iletim ve gaz taşıma hatları mevcuttur.)

70. I. Gaz nüfuzu veya hızlı basınç düşümü statorda kalıcı hasara sebep olabilir.
II. Rotor-Akışkan uyumsuzluğu Stator-Akışkan uyumsuzluğundan daha az önemlidir.
III. Rotor ve stator aşınması normal pompa çalışması sırasında da olabilir.
IV. Rotor üretilen akışkan ile uyumsuz ise, rotorun şişmesi aşırı torka sebep olabilir.

PCP (Progressing Cavity Pump) kullanımında ortaya çıkan problemlerle ilgili yukarıdakilerden hangileri yanlıştır?

71. Bir petrol kuyusudan seperatörden elde edilen üretim bilgileri şu şekilde verilmiştir. Günde 1.200 varil petrol, 150.000 scf gaz ve su – petrol oranı 0,25 varil/varil.

Bu kuyuda gaz basımı (gas lift) ile üretim yapılmaya başladıktan sonra üretilen petrol ve su miktarı değişmez iken gaz – sıvı oranı 500 scf/varil olmuş ise kuyuya basılan günlük gaz miktarı ne kadardır?

72. I. Pistonlu pompa
II. Siklon (cyclone)
III. Salmastra kutusu (stuffing box)
IV. Bağlantı kutusu (junction box)
V. Hız düşürücü sistem

PCP (Progressing Cavity Pump) yüzey ekipmanları arasında yukarıdakilerden hangileri bulunur?

73. Yeni açılan bir kuyuda Drill-Stem Test uygulaması gerçekleştirilmiş, elde edilen ölçümler ile basınca karşılık Horner-Zaman-Oran grafiği hazırlanmıştır. Bu grafikte geç zaman verileri 400 psia/log-döngü eğimine sahip bir doğrusal bir çizgi göstermiştir. Bu doğrusal çizgi, Horner-Zaman oranı 20 değerinde 1200 psia basınç noktasından geçmektedir.

Verilen bilgilere göre, yeni açılan kuyunun ilk basınç değeri nedir?

74. Bir atbaşı petrol pompanın kirişinin krank kolu tarafındaki uzunluğu 64, diğer taraftaki uzunluğu ise 48 inçdir. Krank uzunluğu seçenekleri 18, 14 ve 10 inç, pompa (plunger) çapı 2 inç ve pompa hızı 15 strok/dakika ise, bu pompanın teorik en yüksek üretim potansiyeli nedir?
(1 varil = 5.615 ft³, 1ft = 12 inç)

75. I. Dikey separatörler katı parçacıkları daha iyi ayırma performansına sahiptir.
II. Dikey separatörlerde kontakt alanlarının daha fazla olması nedeniyle gaz ve sıvı daha kolay ayrışma şansına sahiptir.
III. Yatay separatörler daha küçük alana ihtiyaç duyarlar.
IV. Yatay separatörler yüksek gaz petrol oranları için daha iyi performansla sahiptir.
V. Dikey separatörler yüksek gaz petrol oranları için daha iyi performansla sahiptir.

Dikey separatörler yatay olanlarla karşılaştırıldığında yukarıdakilerden hangileri doğrudur?

76. 5000 ft derinliğindeki bir formasyondan pompa ile günde 300 varil 34 API gravite petrol üretilmektedir (su yüzdesi sıfırdır). Önceki üretim verilerine göre kuyunun verimliliği 0,8 varil/gün/psia olarak hesaplanmıştır.

Üretim sırasında muhafaza borusu/üretim borusu anülüsündeki sıvı seviyesi yüzeyden 1500 ft. derinlikte ise bu formasyonun statik basıncı nedir?

77. I. Enerji kayıpları basınç ile doğru orantılıdır.
II. Enerji kayıpları akışkanın yoğunluğu ile doğru orantılıdır.
III. Enerji kayıpları boru hattının uzunluğu ile doğru orantılıdır.
IV. Enerji kayıpları hızın karesi ile doğru orantılıdır.
V. Enerji kayıpları boru çapıyla doğru orantılıdır.

Borularda Newton tipi bir akışkanın kararlı durumda akışında sürtünmeden kaynaklanan enerji kayıpları için yukarıdakilerden hangileri yanlıştır?

78. I. Asit çatlatma kireçtaşlarından ziyade daha çok kumtaşlarında uygulanır.
II. Basılan asit kireçtaşlarında solucan delikleri (wormhole) yapısı meydana getirir.
III. Kumtaşı asitleme operasyonunun başarısı basılan asitin formasyonda bekletilmesi süresi uzadıkça artar.
IV. Kumtaşı formasyonlarının asitlemesi öncesi, kalsiyum florür çökelmesine sebep olmamak amacıyla HCl ile önasitleme yapılır.

Yukarıdakilerden hangileri asitleme için doğrudur?

79. **Bir asitleme operasyonunda %15'lik HCl ve %4'lük HF gereklidir. %90 derişik HCl ve %60 derişik HF asit çözeltileri hangi oranda ne kadar su ile karıştırılmalı ki operasyon için gerekli olan oranlar elde edilsin?**

80. I. Atbaşı emme basma pompa (sucker rod pump) ile üretim
II. Gaz basımı (gas lift) ile üretim
III. Elektrikli dalgıç pompa (ESP) ile üretim
IV. Hidrolik jet pompa ile üretim
V. PCP (Progressing Cavity Pump) ile üretim

Yukarıdakilerden hangileri aşağıdaki durum için kullanılabilir üretim tekniklerindedir?

(8000 varil sıvı üretimi, Düşük gaz petrol oranı, Karada üretimi, Dikey kuyu, Kuyu derinliği 1500m, Formasyondan kum gelmiyor, Üretim platformuna bağlı diğer kuyularda gaz üretimi yapılıyor.)

81. Aşağıdaki loglardan hangisi çimento kalitesini değerlendirmek için kullanılır?

82. Tabii radyoaktivite logu (NGT) aşağıdakilerden hangisi için kullanılmaz?

83. Aşağıdaki kuramsal çökeltim örneklerinden hangisi SP (Self Potential) logu eğri biçimlerinden tanınmaz?

84. 10820 ft derinlikte alınan sonik porozite logundan yapılan okumada elde edilen değer 65 $\mu\text{s}/\text{ft}$ ise porozite yüzde kaçtır?
($\Delta t_m = 51,6 \mu\text{sec}/\text{ft}$, $\Delta t_f = 189,0 \mu\text{sec}/\text{ft}$)

85. Aşağıdakilerden hangisinde su doymuşluğunun bulunması için bilinmesi gerekenler birlikte ve doğru olarak verilmiştir?

86. Aşağıdakilerden hangisi formasyon faktörünün doğru tanımıdır?

88. Gözeneklilik ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

89. SP (Self Potential) logu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

87. Bir elektrolidin içerisindeki erimiş tuz miktarı arttıkça bu elektrolidin rezistivitesi azalır. Formasyon suları ve sondaj çamurunun tam bir analizi bulunuyorsa sodyum klorüre eşdeğer olan tuzluluk hesaplanarak rezistivite bulunabilir.

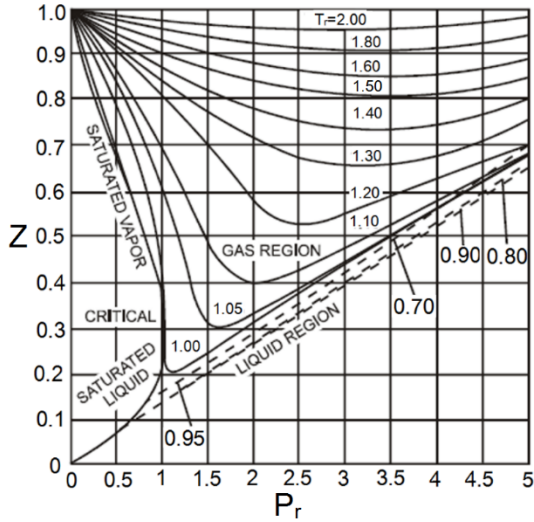
Buna göre, aşağıda verilen iyonların hangisinin dönüştürme faktörü en yüksektir?

90. GR (Gamma Ray) logu ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

91 - 93. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Genel gaz sıkışması katsayısı (Z-Factor) grafiği

Metan, Etan ve Propan gazlarından meydana gelen bir karışım 10 ft³ hacimli kapalı bir kaptaki 120°F sıcaklığa getirildiğinde basınç 1340 psia olarak ölçülmüştür. Karışımda mol yüzdesi cinsinden %72 metan, % 17 etan ve %11 propan mevcuttur.

Hidrojen molekül ağırlığı = 1 lb/lb-mol
 Karbon molekül ağırlığı = 12 lb/lb-mol
 Karbon molekül ağırlığı = 16 lb/lb-mol
 Havanın molekül ağırlığı = 29 lb/lb-mol
 Gaz sabiti = 10,73 cuft psia/°R lb-mol

Gaz Bileşeni	Kritik Basınç, psia	Kritik Sıcaklık, °F
Metan	668	-117
Etan	708	90
Propan	616	206

Gaz formasyon hacim katsayısı, B_g

$$B_g = \frac{V_R}{V_{SC}}$$

olarak tanımlanır. Burada V_R gazın rezervuar hacmi, V_{SC} ise gazın standart koşullardaki hacmidir.

91. Yukarıdaki bilgilere göre, kaptaki gaz karışımının gravitesi nedir?

92. Yukarıdaki bilgilere göre, kaptaki gaz karışımının yoğunluğu nedir?

93. Yukarıdaki bilgilere göre, kaptaki gaz karışımının formasyon hacim katsayısı nedir?

94. Gazların (veya herhangi bir maddenin) sabit sıcaklıkta sıkışabilirliği şu şekilde tanımlanır:

$$C = -\frac{1}{V} \left(\frac{\partial V}{\partial P} \right)_T$$

C: sıkışabilirlik, V: Hacim, P: Basınç, T: Sıcaklık.

Diğer taraftan, bir durum denkleminin değiştirilmiş formu şöyledir:

$$Z = 1 + B \frac{P}{RT}$$

Burada, R: gaz sabiti = 10,73 cuft psia/°R lb-mol, Z: gaz sıkıştırma katsayısı, P: basınç (psia), T: sıcaklık (°R) ve B: durum denkleminin gaz bileşimine özel katsayısıdır.

Bu bilgilere göre, belirli bir gaz için bu katsayının değeri -2.1 ft³/lb-mol ise bu gazın 200 psia ve 100 °F'daki sıkışabilirliği nedir?

95. ve 96. soruları aşağıdaki bilgilere göre cevaplayınız.

Silindirik bir rezervuarda gözenekli ortamda kararlı gaz akış denklemini şu şekilde tanımlanmıştır:

$$Q_g = \int_{P_{wf}}^{P_e} \frac{kh}{1422 \ln(r_e / r_w)} \frac{2P}{\mu Z T} dP$$

r_e : rezervuar dış sınır yarı çapı, ft

r_w : kuyu yarı çapı, ft

k : rezervuar geçirgenliği, md

h : formasyon kalınlığı, ft

μ_g : gaz akma viskozitesi, cp

T : rezervuar sıcaklığı, °R

Q_g : gaz akış hızı, Mscf/gün

P_e : dış sınırdaki basınç, psia

P_{wf} : kuyu dibindeki akış basıncı, psia

Z : gaz sıkıştırma faktörü

Bir gaz rezervuarından üretilen gazın PVT bilgileri ve rezervuarın özellikleri aşağıdaki gibidir.

P psia	μ_g cp	Z
0.0	-	-
1000	0,01383	0,898
2000	0,01648	0,841
3000	0,01998	0,848
4000	0,02359	0,901
5000	0,02696	0,977
6000	0,03000	1,063

$k = 100$ md

$h = 30$ ft

$T = 150^\circ\text{F}$

$P_e = 3000$ psia,

$r_e = 1200$ ft

$P_{wf} = 2000$ psia,

$r_w = 0,3$ ft

95. Yukarıda verilen gaz ve rezervuar bilgilerini ve gaz PVT değerlerinin basınç ile doğrusal değiştiği varsayımını kullanarak 150°F sabit sıcaklıkta ve 2000 psia'da pseudo-basınç değeri kaç olur?

$$\text{Pseudo-basınç tanımı: } m(P) = \Psi(P) = \int_{P_b}^P \left(\frac{2P}{\mu_g Z} \right) dP$$

P_b : İsteğe bağlı temel basınç (çoğunlukla 0 ya da atmosferik basınç kullanılır.)

96. Yukarıda verilen gaz ve rezervuar bilgilerini ve gaz PVT değerlerinin basınç ile doğrusal değiştiği varsayımını kullanarak rezervuardan kuyuya olan gaz akış hızı kaç olur?

97. I. Basıncın karesi yaklaşımı yüksek basınçlarda geçerlidir.
II. Basıncın karekökü yaklaşımı düşük basınçlarda geçerlidir.
III. Basit basınç yaklaşımı düşük basınçlarda geçerlidir.
IV. Düşük basınçlarda Viskosite x Sıkıştırma katsayısı sabite yakın olduğu için basıncın karesi yaklaşımı geçerlidir.
V. Yüksek basınçlarda Basınç x Viskosite / Sıkıştırma katsayısı sabite yakın olduğu için basit basınç yaklaşımı geçerlidir.

Doğal gaz test analizlerinin basitleştirilmesi ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri doğrudur?

98. I. Akmazlıkları sıcaklıkla düşük basınçta artar, fakat yüksek basınçta azalır.
II. Akmazlıkları sıcaklıkla düşük basınçta azalır, fakat yüksek basınçta artar.
III. Daha hafif gazlar daha düşük ısıtma değerlerine sahiptir.
IV. Kritik sıcaklığı yüksek gazların ısıtma değerleri düşüktür.
V. Sıkıştırılabilirlikleri basınç yükseldikçe azalır.

Hidrokarbon gazlar ve karışımları ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangileri yanlıştır?

100. I. Basıncın azalması
II. Basıncın artması
III. Sıcaklığın azalması
IV. Sıcaklığın artması
V. Suyun tuzluluk oranının azalması
VI. Suyun tuzluluk oranının artması

Yukarıdakilerden hangileri sebebiyle doğal gaz içerisindeki su buharı oranı azalır?

99. Bir gaz rezervuarı keşfedildiğinde basıncı 4000 psia idi. Bu rezervuardan toplamda $100 \cdot 10^9$ scf (100 MMMscf) gaz üretildikten sonra rezervuar basıncı 1500 psia düştü. Rezervuardaki gazın ilk durumdaki sıkıştırma katsayısı 0,90 , son durumda ise 0,75 olarak ölçüldü. Rezervuarın sıcaklığı 160°F'dir.

Bu bilgilere göre, hacimsel rezervuar varsayımı kullanılırsa bu rezervuar için gaz kurtarım oranı yüzde kaç olur?